

LICHT! MEHR LICHT!

(Goethe's letzte Worte)

[Anonym - Franz von Schober?]

„Licht! mehr Licht!”

Des Dichters Heil-Vermächtniss,
Dies Wort war's, gross Jahrhundert!
Und millionenmal

Tönt es im Wiederhall:

Licht! mehr Licht!

Verleihend Kraft den Geistern,

Rief's der Natur das „Werde!”

Drum Alles strebt nach dir,

Darum verlangen wir:

Licht! mehr Licht!

Durchzuckt von Lichtes Strahlen,

Erwärmt, zerschmilzt Erstarrung

Lastend auf Erd' und Geist;

Drum unser Flehen heisst:

Licht! mehr Licht!

Licht ist die Lieb', ist Leben;

Ist Macht und edle Freiheit;

Hinauf im hellen Chor!

Auf zu dem Lichtempor!

Licht! mehr Licht!

Das Wort: „Licht soll es werden,”

Sprach schaffend Gott allmächtig;

Noch fehlt's an Dunkel nicht,

So geb' uns Gott mehr Licht!

Licht! mehr Licht!

FÉNYT! TÖBB FÉNYT!

(Goethe utolsó szavai)

(Ismeretlen szerző - Franz von Schober?)

„Fényt! több fényt!”

A költő végső órán

E szókat hagyta nekünk!

És milliószor is

Visszhangja szerte száll:

Fényt! több fényt!

Szellemnek erőt adva,

„Legyen!” szót fény kiáltott!

Így mind, mi földön él,

Csak téged áhít, fény!

Fényt! több fényt!

A fény meleg sugára

Dermedtségünk feloldja,

Test s lélek újra él,

Könyörgünk hát ezért:

Fényt! több fényt!

A fény szeretet, élet,

Erő, nemes szabadság;

Szóljon hát kórusunk!

A fényhez száll dalunk!

Fényt! több fényt!

„Legyen fény!”- szólta az Isten

S megalkotá a Földet,

Hol úr még sok homály:

Hát kérjünk Tőle fényt!

Fényt! több fényt!

(Eckhardt Mária ford.)

FÜR MÄNNERGESANG

1. VEREINS-LIED

(Heinrich Hoffmann von Fallersleben)

Frisch auf zu neuem Leben,
Den Frühling in der Brust,
Ein neues freies Streben
Ist Männermuth und Lust.
Der Himmel steht uns offen,
Das Ziel ist unverhüllt,
Da lohnt sich schon das Hoffen,
Und würd' es nie verhüllt.

Trinkt aus! schenkt ein!

So soll es sein
Für jeden allein,
Für all' im Verein!
So soll es sein!
Anders nimmer
Trotz Philistergeschrei!
Heut und immer!
Es bleibt dabei!

Wir freuen uns am Alten,
Was herrlich sich erweist,
Doch Neues zu gestalten
Treibt mächtig uns der Geist.
Das Stillstehn ist zu Ende,
Die Rücksicht liegt im Grab,
Wir nehmen in die Hände
Getrost den Forstschrittstab.

Trinkt aus! schenkt ein! (etc.)

FÉRFIHANGOKRA

1. EGYLET-DAL

(Heinrich Hoffmann von Fallersleben)

Fel, új életre, frissen!
Keblünkben új tavasz,
Mi bennünket hajt, új az,
Szabad - és férfiás!
Az ég ma nyitva nekünk,
S előttünk áll a cél,
Érdemes hát remélnünk,
Bár kétes még a bér.

Igyál! Csak tölts!

Hát így legyen!
Mindenkéért,
Az Egyletért!
Hát így legyen!
Másként soha!
Filiszterlárma sem
Téríthet el!
Tartsunk ki hát!

Örvendezünk, ha látunk
Régit, mi jó, mi szép,
Ám mi az Újra vágyunk,
Lelkünk alkotni kész!
A renyhességnek vége,
Nem nézünk vissza már,
Bízva lépünk előre,
Sorsunk kezünkben áll.

Igyál! Csak tölts! (stb.)

Ihr sollt uns Dank nicht zollen
Mit einem Lorbeerreis!
Nein, dass wir etwas wollen,
Ist unser Ziel und Preis.
Was wir in Kunst und Leben
Als wahr und schön erkannt,
Das bleibet unser Streben
Bis an des Grabes Rand.

Trinkt aus! schenkt ein! (etc.)

2. STÄNDCHEN (Friedrich Rückert)

Hüttelein, still und klein,
Blinke sanft im Sternenschein.
Weisst du auch, was du verschliessest?
Wenn du dir es stehlen liessest,
Könnt ich nimmer gut dir sein.
Hüttelein, schliess dich fein,
Lass mir keinen Dieb hinein.

Hüttelein, still und klein,
Sprich, was meint mein Mägdelein?
Ob es hundert auch begehrt,
Kann ja doch nur einem werden.
Ach, wer soll der eine sein?
Hüttelein, still und klein,
Sprich, was meint mein Mägdelein,
Kann ich nicht der eine sein?

Hálát mi nem kívánunk,
Nem kell ezért babér!
Nem! Az, hogy tenni vágyunk,
Az itt a cél, s a bér!
A művészet s az élet,
Szép és igaz, mi hív,
Ha erre rátalálunk,
A sírig küzd a szív.

Igyál! Csak tölts! (stb.)
(Eckhardt Mária ford.,
Dr. Vargha Károly nyomán)

2. SZERENÁD (Friedrich Rückert)

Házikó, csöppnyi, jó,
Csillagfényben villogó,
Tudod-e, kit rejt a mélyed?
Hogyha elrabolják tőled,
Nem bocsájtom meg, míg élek!
Házikó, zárva jó,
Be ne jusson támadó!

Házikó, csöppnyi, jó,
Szólj, mit mond a lánykaszív?
Érte százan lázban égnek,
Ámde ő csak egynek élhet.
Jaj, kit hív a drága szó?
Házikó, csöppnyi, jó,
Szólj, mit mond a lánykaszív?
Nem lehetnék én, kit hív?

Hüttelein, still und klein,
Droben ist ein Kämmerlein,
Wo sie ruht in sanftem Schlummer,
Fern von ihr Leid und Kummer,
Wieg' in sanften Traum sie ein.
Hüttelein, schliess dich fein,
Schlössest du doch mich auch ein!

3. WIR SIND NICHT MUMIEN (Heinrich Hoffmann von Fallersleben)

Wir sind nicht Mumien,
sind nicht Leichen,
Wir sind nicht Träumer
stumm und blind,
Wir geben noch ein Lebenszeichen,
Wir zeigen, dass wir Männer sind.
Wir leben noch, noch ist es Tag,
Heil jedem, der noch wirken mag.

Wir wollen nicht solange warten,
Bis wir im Herrn entschlafen sind,
Bis über uns im Friedhofsgarten
Zur Weide geht des Pfarrers Rind.
Wir leben noch (etc.).

Ihr sollt uns nicht vom Ziele bringen
Mit Warnen, Bitten, Dräun und Flehn,
Ihr sollt uns nicht in Schlummer singen,
Wir wollen wacker vorwärts gehn.
Wir leben noch (etc.)

Házikó, esöppnyi, jó,
Kis szobád mily nyugtató!
Benne szunnyad ő, a lányka,
Nem felhőzi bánat árnya.
Altasd őt el, ringató!
Házikó, zárva jó,
Nékem benned lenne jó!
(Eckhardt Mária ford.,
Dr. Vargha Károly nyomán)

3. NEM VAGYUNK MÚMIÁK (Heinrich Hoffmann von Fallersleben)

Itt nem lelsz múmiát, nem lelsz hullát,
Itt nincs vak, néma, álmodó.
Még járjuk éltünk dolgos útját,
Itt tette hív a férfiszó.
Még itt vagyunk, még nincsen éj,
Üdv annak, aki tenni él!

Már úntuk mind csak várni balgán,
Hogy éltünk sírban alszik el,
Azt várni, míg majd sírunk halmán
A papnak ökre füre lel.
Még itt vagyunk (stb.)

Már senki nincs, ki visszatarthat,
Itt esdve kérni, óvni kár!
Nincs dal, mely minket nyugtat, altat,
Bátran előre lépünk már.
Még itt vagyunk (stb.)
(Dr. Vargha Károly ford.,
Eckhardt Mária átdolg.)

4. VOR DER SCHLACHT

(Carl Götze? / Theodor Meyer-Merian)

Es ruft Gott uns mahnend
Zu der geweihten Schlacht,
Der, ob auch todesahnend
Manch Herz entgegen lacht.
Es wird ja nicht gestritten
Um eiteln Thorensinn,
Es wird ja nicht gelitten
Um schönen Weltgewinn,
Geduldet und gerungen
Wird für das höchste Gut:
Dem Geist, dem ewig jungen,
Gilt jeder Tropfen Blut.
Drum muthig ohne Zagen,
Ob wir in Nacht vergehn,
Es wird doch einmal tagen
Zu unserm Auferstehn!

5. NICHT GEZAGT

(Carl Götze? / Theodor Meyer-Merian)

Nicht gezagt! Nicht geklagt!
Ob der Himmel trüb und grau
Ob die Herzen dumpf und lau;
Nur zu Schaaren festgereiht!
Männer will die Zeit.

Nicht gezagt! Nicht geklagt!
Wird der feilen Welt auch bang
Vor des Mannes Wort und Gang,
Und verdammet sie das Licht,
Das in ihre Nächte bricht.

4. CSATA ELŐTT

(Carl Götze? / Theodor Meyer-Merian)

Az Isten hangja minket
A szent csatába hív,
S bár holtát sejtí, nem fél,
Bátran kacag a szív.
Nem holmi balgaságért
Lesz itt a küzdelem,
Nem fényes földi kincsért
Szenvedünk itt ma lenn,
Tűrünk és bátran küzdünk
A legfőbb jó ügyért:
Az örök-ifjú szellem,
Az kíván drága vért.
Hát rajta! Ne riasszon,
Ha elnyel is az éj,
Megvirrad egyszer nekünk,
Feltámadás a cél!

(Eckhardt Mária ford.)

5. MIT SE SZÁND!

(Carl Götze? / Theodor Meyer-Merian)

Mit se szánd! Mit se bánd!
Bár a menny bús szürkesség,
Bár a szív mind lanyha még,
Állj a sorba, tette kész,
Férfit vár a vész!

Mit se szánd! Mit se bánd!
Bár e földnek nem való
Férfitett és férfiszó,
S átkos minden fényugár,
Mely az éjen áttör már.

Nicht gezagt! Nicht geklagt!
Ob gelingt die feige List,
Feile Tat gepriesen ist,
Treue doch am längsten hält,
Männerkraft bezwingt die Welt!

6. ES RUFET GOTT – Text siehe 4.

7. SOLDATEN-LIED
aus „Faust“ von Goethe

Burgen mit hohen
Mauern und Zinnen,
Mädchen mit stolzen
Höhnenden Sinnen,
Möcht ich gewinnen!
Kühn ist das Mühlen,
Herrlich der Lohn!
Und die Trompete
Lassen wir werben,
Wie zu der Freude,
So zum Verderben.
Das ist ein Stürmen!
Das ist ein Leben!
Mädchen und Burgen
Müssen sich geben.
Kühn ist das Mühlen,
Herrlich der Lohn!
Und die Soldaten
Ziehen davon.

Mit se szánd! Mit se bánd!
Bár a hitvány célhoz ér,
S gyatra tettet hír dicsér,
Hűségünk marad velünk,
S egy világon győzhetünk!
(Dr. Vargha Károly ford.,
Eckhardt Mária átdolg.)

6. AZ ISTEN HÍV – szövegét ld. 4.

7. KATONADAL
Goethe „Faust“-jából

Iszonyú sáncok,
Szörnyű erődök,
Cifra leányok,
Büszke kötődök –
Értük csatázom!
Hej, nagy a próba,
S gazdag a bér!
Trombitaszóra
Indul a hadba,
Nagy dárídóra,
Nagy a halálba.
Férfiú élet!
Férfiú próba!
Vár, lány, elébe
Omlik a porba,
Hej, nagy a próba,
S gazdag a bér!
Elmegy a zsoldos,
Vissza se tér.
(Jékely Zoltán fordítása)

8. DIE ALTEN SAGEN KUNDEN

(Dichter: unbekannt, oft Uhland
zugeschrieben)

Die alten Sagen kunden
Von einem Schatz im Rhein,
Der schon seit tausend Jahren
Dort soll versenket sein.

Umrauscht von Stromgewächsen,
Von Nixenlied umschwebt,
Harrt er der Taucherglocke,
Die aus der Gruft ihn hebt.

Was kümmern uns die Schätze
In tiefer Stromesfluth?
Da uns in eigner Seele
Ein goldner Hort noch ruht.

Nicht feuchte Stromgewächse,
Lenzblüthe rauscht um ihn,
Und ohne Taucherglocke
Rankt er zum Lichte hin.

Sehnsüchtig drängt und klopft er
An unser's Herzens Thor.
Wohlauf, du Lied, du Falke,
So flattre frei empör!

8. A VÉN REGÉK AZT MONDJÁK
(Ismeretlen költő, Uhlandnak is tulaj-
donítják)

A vén regék azt mondják:
A Rajna kincset rejt,
Mely már vagy ezredéve
A mélyben szunnyad lent.

Körötte vízi zöldek,
Sellők raja lebeg,
A bűvart várva-várja:
Sírjából mentse meg.

Minek nekünk a sok kincs,
Mit rejt a mély folyam?
Hisz ön-lelkünknek mélyén
Fénylik sok színarany.

Vízi zöld nincs körötte,
Nem zúg fölötte ár,
Magától tör a fényre,
Búvárra sose vár.

Vágyterhesen dörömböl
Szívünknek ajtaján:
Repülj hát, dal, te sólyom,
Szárnyalj, szabadság vár!
(Eckhardt Mária ford.)

9. SAATENGRÜN

(Ludwig Uhland: "Lob des Frühlings")

Saatengrün, Veilchenduft,
Lerchenwirbel, Amselschlag,
Sonnenregen, linde Luft.

Wenn ich solche Worte singe,
Braucht es dann noch grosse Dinge
Dich zu preisen, Frühlingstag?

10. DER GANG UM MITTERNACHT

(Georg Herwegh)

Ich schreite mit dem Geist der Mitternacht
Die weite stille Strasse auf und nieder,
Wie hastig ward geweint hier und gelacht
Vor einer Stunde noch, nun träumt man wieder.

Die Lust ist einer Blume gleich verdorrt;
Die Becher hörten auf zu schäumen:
Es zog der Kummer mit der Sonne fort,
Die Welt ist müde, o lasst sie träumen!

O Gott der Armuth, lass die Armen träumen,
O Gott der Liebe, lass die Lieben träumen,
O Gott der Freiheit, lass uns weiter träumen,
O Gott der Träume, lass uns alle träumen!

9. SELYMES FŰ

(Ludwig Uhland: „A tavasz dícsérete”)

Selymes fű, illatár,
Pacsirta, csattogó rigó,
Enyhe lég, napsugár.

Ha ily szavakból áll az ének,
Kell-e még egyéb dicséret,
Tavasz, ha rólad zeng a szó?
(Eckhardt Mária ford.)

10. ÉJFÉLI VÁNDORLÁS

(Georg Herwegh)

Az éjféli szellemével járom én
A széles utcát hosszan, céltalan,
Ó, menyi bánat égett s vágy dalolt
Csak egy órája még, s most mind szendereg.

Virágként hervadt el a kék s gyönyör,
A serlegek sem habzanak már,
A gond a nappal együtt elmerült,
A föld már fáradt, ó, védjétek álmát!

Szegények Istene, ó, adj nekik álmot,
Szeretet Istene, szeretőknek álmot,
Szabadság Istene, hadd álmodjunk tovább,
Álmoknak Istene, ó, adj mindünknek álmot!
(Ismeretlen ford.,
Eckhardt Mária átdolg.)

11. FESTLIED

zu Schiller's Jubelfeier
(Franz von Dingelstedt)

Wir grüssen dich, du goldne Sonne,
die einem selten Tage scheint,
die uns in feierlicher Wonne
um einen Festaltar vereint.
Da steht ein ganzes Volk versammelt,
so weit die deutsche Zunge klingt,
so weit sie bebet, weint und stammelt,
so weit sie Schillers Lieder singt.

Heil ihm, auf welchen als Wiedergeborenen
heute mit Stolz zwei Jahrhunderte schaun!
Segen dem Dichter des Volks,
dem erkornen Säng' er der Freiheit, der
Freude, der Frauen!

Sie nahen, die Millionen,
die sein begeistert Lied umschlang,
in Hütten tönt und auf den Thronen
der Meisterglocke Feierklang:
Sieh: wie ihm Blumen aus der Ferne
das fremde Mädchen opfern geht;
heut folgt die Erde einem Sterne,
der über Marbachs Krippe steht!
Lebt er nicht ewig in Marmor und Herzen?
Beugt nicht vor ihm die dankbare Welt?
Doch noch erhab'ner ist er im Herzen,
ist in der Liebe der Seinen gestellt!

11. ÜNNEPI ÉNEK

Schiller jubileumára
(Franz von Dingelstedt)

Köszöntünk téged, ó, arany Nap,
mely ritka szép napon ragyogsz,
mely minket ünneplő örömben
egy díszoltár köré hozott.
Egy teljes nép sereglett össze:
mind, aki németül beszél,
mind, ki e nyelven sír és örvend,
s dalolja Schiller énekét.

Dicsőség néki, a nap szülöttjének,
két évszázad büszkén tekint ma rá!
Áldás a nép költőjére,
szabadság, öröm, asszonyok választott
dalnokára!

Jönnek már ők, a milliók,
kiket lelkes dalában átölelt,
kunyhókban szól, s trónok is hallják
mesterharangja ünnepi szavát.
Nézd: messze idegenből jön már
virággal az ifjú leány;
a Föld ma olyan csillagot követ,
mely Marbach jászlához vezet!
Nem él-e ő örökké márványban és szívekben?
Nem hajt-e főt előtte a világ?
De még magasztosabb helyet nyer el ma
övéinek szerető szíveiben.

All unser Sehnen, unser Klagen,
wer hat's gefühlt, gesagt gleich ihm?
Wer uns so hoch, so weich getragen
wie Fittiche der Cherubim?
Stets war es seiner Dichtung Flügel,
worauf der Jugend Sturm und Drang
sich über niedre Erdenhügel
ins Reich der Ideale schwang!

Hoch! Hoch! Unser Schiller vom Volke
erkoren!
Hoch! Der unsterbliche, deutsche Poet!
Deutschland hoch! Wenn es wiedergeboren
aus seinem Jubelfeste mit ihm ersteht!

12. GOTTES IST DER ORIENT
(Johann Wolfgang von Goethe –
aus „Talismane“, „West-östlicher Divan“)

Gottes ist der Orient!
Gottes ist der Occident!
Nord- und südliches Gelände
Ruht im Frieden seiner Hände.

Er, der einzige Gerechte,
Will für jedermann das Rechte.
Sei von seinen hundert Namen
Dieser hochgelobet! Amen.

Minden vágyunkat, minden panaszunkat
mint ő, ki érzi át, ki mondja ki?
Ki visz fel oly gyöngéden, oly magasra
kerubnak szárnyán, mint ő tette volt?
Költészetének szárnyain repült
a lázadó, viharzó ifjúság
a föld porából mindenkor magasba,
az ideálok szent honába fel!

Éljen Schiller, a népnek választottja!
Éljen a halhatatlan német költő!
És éljen Németország, hogyha véle
e szent ünnepen új életre kél!
(Eckhardt Mária ford.)

12. ISTEN FÖLDJE NAPKELET
(Johann Wolfgang von Goethe –
a „Talizmánok“-ból, „Nyugati-keleti Díván“)

Isten földje napkelet!
Ő az úr nyugat felett!
Földmezők, északra s délnek,
keze békéjében élnek.

Ő, mindnyájunk Igaz Atyja,
mindenki jussát kiszabja.
Száz neve közül tehát fenn
ez szárnyaljon zengve! Ámen.
(Kálnoky László ford.)

FESTGESANG

zur Eröffnung der zehnten allgemeinen
deutschen Lehrerversammlung
(Heinrich Hoffmann von Fallersleben)

Wir bau'n und bestellen das edelste Feld,
wir säen das edelste Korn der Welt:
Das Feld ist der Geist und das Herz der
Jugend,
das Korn ist die Lehre durch Schrift und
Wort;
erblühh soll die Lehre für Wahrheit und
Tugend,
dem Leben ein sichrer Segenshort.

Wir wollen durch Rat und Tat,
durch Lehren und Wehren
früh und spat die junge Saat
gar sorgsam hegen und treulich
pflegen
und bitten Gott um Schutz und
Segen.

Heil uns, wenn uns für unsre Müh'n
Gott lässt die junge Saat grünen und
blühh,
und wenn in Sittsamkeit und Zucht
gedeiht und reift die edle Frucht,
und dem gnädigen Willen dessen entspricht,
der den Keim gerufen ans Tageslicht!

Ein Frühling ist nur unser
Streben,
ein Maientag voll Wärm' und
Licht,
voll Knospen der Hoffnung und
Zuversicht.

ÜNNEPI ÉNEK

a tizedik általános német tanítógyűlés
megnyitására
(Heinrich Hoffmann von Fallersleben)

A föld oly nemes, mit mi megművelünk,
szent mag, mit e földbe mi elvetünk.
A föld: ifjú lények szíve s a lelke,
a mag: a tudás, az írás, a szó.
Hát nyíljon erény és igazság virága,
az életre biztos áldást hozó!

Mi óvjuk e szent vetést,
vigyázva nappal s éjen át,
ápoljuk gondos kézzel, tápláljuk,
védjük híven,
és Istent kérjük, áldja bőven.

Oly jó, ha munkánktól zsendül a föld,
és minden új vetés friss és zöld,
a csíra sarjad, éled már,
és áldott, nemes termés vár,
s betelik annak szent akaratja,
aki a csíráat a napfényre hívta.

Egy szép tavasz: csak erre vágunk,
egy fényes május-napra várunk,
hol bimbózik bízás, remény.
Ó, bárcsak jöjjön végre a termő nyár!

Heil uns, wenn wir den Sommer
erleben.

Wenn auch die Welt des Frühlings ver-
gisst,
und was wir taten kaum ermisst,
wir wollen uns freuen, wenn wir seh'n,
dass im Felde die goldenen Garben stehn.
Heil uns, wenn wir den Sommer erleben,
ein Frühling ist nur unser Streben,
ein Frühling unsre Zucht und Lehre,
an Hoffnung reich und Freud und Ehre.

Heil uns, wenn wir des Frühlings
bewusst,
wie ein Frühling wirken mit Mut
und Lust,
und Blüten erzielen bei Sorgen
und Müh'n,
die zu Gottes Ehr' und der
Menschheit blüh'n!

ÜBER ALLEN GIPFELN IST RUH
(Johann Wolfgang Goethe –
“Wandrer's Nachtlied”)

Über allen Gipfeln
ist Ruh'.
In allen Wipfeln
spürest Du
kaum einen Hauch.
Die Vögelein schweigen im Walde.
Warte nur, balde
ruhest Du auch.

Ha tavaszt felejt is majd a világ,
és munkánkért bért ha mit sem ád,
örvendünk s nem várunk semmi mást,
ha látjuk a földön az arany kalászt.
Mily jó, ha megérjük dús aratásunk!
Egy új tavasz: csak erre vágyunk.

Mi munkáljuk ezt az új tavaszt,
mely reményt s örömet fakaszt.
Oly jó, ha hiszünk, bizakodunk,
s tavaszi kedvvel fáradozunk,
hogy sok virág nyíljon, mely
szépen virít,
dícséri Istent és embert vidít.
(Eckhardt Mária ford.)

CSUPA BÉKE MINDEN OROM
(Johann Wolfgang Goethe –
“A vándor éji dala”)

Csupa béke minden
orom.
Sóhajnyi szinte
a lombokon
a szél s megáll.
A madár némán üli fészkrét.
Várj; a te békéd
sincs messze már.

(Szabó Lőrinc ford.)